

Uredništvo in upraviteljstvo v Ptuj
v gledališkem poslopiu.

Štajerc izhaja vsaki drugi petek,
datiran z dne naslednje nedelje.

Sestavki dobrodošli.

Rokopisi se ne vračajo in se morajo
najdalje do ponedeljka pred izdajo do-
tične številke vposlati.

Štajerc.

Posamezna številka velja v Ptuj za
celo leto K 1.— s poštnino K 1.20.
Pri odjemanju več ko 10 števk pri-
meren rabat.

Cena za oznanila za:

1 stran K 32.—, $\frac{1}{2}$ strani K 16.—,
 $\frac{1}{4}$ strani K 8.—, $\frac{1}{8}$ strani K 4.—,
 $\frac{1}{16}$ strani K 2.—, $\frac{1}{32}$ strani K 1.—
Pri večkratnem oznanilu posebno zni-
žana cena.

Štev. 2.

V Ptuj v nedeljo dne 27. januarija 1901.

II. letnik.

Kaj je kmečka organizacija?

V Leobnu, v Knittelfeldu, v Judenburgu stane ena zeljna glava 8 krajcarjev, liter mleka 12 kr., par piščancev 1 gld. 20 kr., kilo surovega masla 1 gld. 20 kr., in to ne samo po zimi, ampak tudi poleti. Šopek retkvice stane tam celo poletje 5 kr. in ena solatna glava 2 do 4 kr. V Gradcu je živež sicer malo cenejši, ali vedno še zelo drag. Ako se primerjajo te cene s cenami na trgih v Ptuj, Mariboru, Radgoni in Celju, najde se, da ima na Spodnjem Štajarskem veliko poljedelskih pridelkov prav revne cene in se dostikrat še prodati ne dajo, kateri se pa na Gornjem Štajarskem drago plačujejo, — če se sploh le za kupiti dobijo, kajti na Gornjem Štajarskem ne vspeva ne perutnina, ne zelenjava in se tam bavijo največ le z živinorejo in gozdarstvom.

Odkod pride toraj, da mi od različnih pridelkov imamo preveč, na Gornjem Štajarskem pa premalo imajo, in zakaj bi se to zjednačiti ne dalo? To prihaja iz pomanjkanja kmečke organizacije. Ako bi se v vsaki večji občini na

Spodnjem Štajarskem ustanovilo društvo, ki bi svoje pridelke prodajalo skupno, potem bi se dalo tej stvari odpomoči. Kako pa naj bi tako društvo zgledalo? No, pri tem ni nobene coprnije! Treba je da se zbere 30 do 50 kmetov in gledajo večkrat po leti na to, da spravijo za en vagon pridelkov za živež skupaj, kakor: surovega masla, skute, jaje, perutnine, solate, zelja, sadja vsake vrste, pa le bolj finejšega in potem naj vsak od pripeljanega blaga dobi potrdilo. Nato naj se vagon odpošlje v Bruk ali Leoben, Knittelfeld ali Judenburg, zraven pa se naj pelje eden zanesljiv pameten mož, da preskrbi v onih krajih prodajo teh tje poslanih pridelkov. Mi lahko kmetom zajamčimo (garantiramo), da se bode vse to v enem ali dveh dneh prav dobro prodati zamoglo, tako, da bodo pošiljalci vse stroške vračunši, še vedno prav lep dobiček imeli. Taka poljedelska krajna društva zamorejo ob enem tudi kot posojilnice mnogo koristnega doprinesti, ker se kmetom na blago, ki ga odpošljejo, ali šele odposlali bodo, že lahko predujem (vorsus) da. Taka društva pa zamorajo kmetskemu stanu tudi pomagati s tem da si skupno nakupijo žveplo, galico,

Coprnijski „kolomon“ in hudič.

Resnična povest. (Piše »Simon iz Šentjurja.«)

Bilo je tako-le sredi julija, nekoliko pred „pasjimi dnevi“. Prav vesel in sam s sabo zadovoljen koraka „Gašpar dve“ po poti iz svoje domače vasi v sosednjo. „Gašpar dve“ so mu rekali zato, ker je imel dve oči; bil je še namreč nek drug Gašper v njegovi vasi, ki je imel pa samo eno oko in je bil zato „Gašper ena“. Kakor rečeno, „Gašper dve“ koraka korajžno naprej. V hlačnem žepu krčevito stiska 32 srebrnih kron, katere je dobil za prodani smolak in katere bo danes vrnil Povšetovemu Jakecu, ki mu jih je bil lani o vseh svetih posodil. Vroče pripeka solnce iz nebeške visočine in upira svoje žarke v Gašparjev hrbet, da mu s čela kar curkoma teče pot. Bolj ko pol pota je že storil. Hudo ga žeja in komaj čaka, da bo prišel do prve gostilne, kjer si ga bo privoščil pol litra, saj ima še nekaj čez 32 kron. Ni mu treba dolgo žeje trpeti, kajti še nekoliko korakov in gostilna je tu.

„Dobal dan, Debeluh“, pozdravi Gašpar gostilničarja.

„Bog daj, Bog daj“, mu ta odgovori. „Kaj pa bo dobrega“.

„Palnes ga pol litla!“ „Tako“, se odreže krčmar in mu veli, naj gre za hišo v uto, kjer bo našel dva znanca iz svoje vasi. Omeniti moram tukaj, da naš „Gašpar dve“ ne zna izgovarjati črke „r“ in „š, ž, č“. Namesto „r“ pravil „l“ in namesto „š, ž, č“, pa en „puhstab“, ki ni ne „z“ ne „c“ ampak nekaj srednjega med temi.

Res se spravi Gašpar za hišo. „O, ti stlela ti, ga vedva tud' zajfata!“ „Kaj pa da“, odgovorita mu. Bila sta to Zevnikov Tinče in pa Flisekov Peter. Zevnikov Tinče bil je oglje žgal in prodajal, Flisekov Peter pa že črne šole študiral. Akoravno je že bil potemtakem pol gospoda, vendar je prav rad govoril v „okancih“ s svojimi sovaščani in jim marsikatero povedal.

Tinče in Peter mu ponudita piti in on se ni branil. Dvakrat zvrne in kozarca sta prazna.

„To se palleže, ko je taka vlačina; kal cev dan

umetna gnojila itd., ker na tak način dobijo blago ceneje. Vsekakor je treba za take reči denarja, pa ravno za taka društva se denar lahko dobi, ker tistim od deželne zveze Raiffeisenove kase, ako se k tistim pristopi, vselej predujeme (voršuse) proti 3% obrestim dajo. V to svrhu je dežela lansko leto podelila 400.000 kron.

Gotovo se nahajajo v večjih krajih bistri in skuseni kmetje, ki bi bili zmožni taka društva osnovati in jih voditi, tam pa, kjer se nikdo za to zmožnega ne čuti, tam pa naj se gre k gospodu učitelju s prošnjo, da on to reč v roke vzame. Kdor se toraj za tako koristno stvar zanima in je nemškega jezika zmožen, ta naj si najprvo preskrbi knjigo: „Landwirtschaftliche Ortsvereine“, katera se pri „Leitung der bündlerischen Bauernpartei Graz, Hauptplatz Nr. 14,“ zastonj dobi.

Kaj hočete od nas?!

„Štajerc“ je na Spodnjem Štajerskem razširjen v 12.000 iztisih in lahko se reče, da je malo kmetov, kateri bi ga vsaj od časa do časa ne brali. Pa ne samo kmečki ljudje berejo „Štajerca“ ampak tudi gospodje duhovniki in advokati. Da se je „Štajerc“ kmečkemu stanu priljubil, vemo mi in tudi vi, kajti od kmečke strani pride nam za vsako novo številko do 500 novih naročnikov. Da advokati „Štajerca“ ne morejo trpeti, to vemo tudi — kar se samo ob sebi razume, kajti tudi „Štajerc“ ne more trpeti advokatov!

Ali enega mi ne vemo! Mi namreč ne vemo zakaj ravno gospodje duhovniki „Štajerca“ tako urno zasledujejo. Nahajajo se duhovni gospodje, katere prime krč, ako „Štajerca“ zagledajo, kateri se noč in dan čez „Štajerca“ jezijo in celo iz prižnice med pridigo naš list obrekujejo. No, vi duhovni gospodje,

bi clovek piv“, pravi Gašpar in se vsede. Krčmar mu prinese vina. Ni dolgo sedel pred politrčkom, kmalu je bil prazen in krčmar mu mora prinesiti družega. Tudi tega doleti ista usoda. Kmalu je prazen bokal. Tudi Tinče in Peter ga pridno in naglo vlečeta. Toda „naglica ni nikoli pridna“, pravi star pregovor. In res! Kmalu ga čutijo poštenega dolenjca, ki jim je stopil v glavo. Gašpar, Tinče in Peter postanejo židane volje. Pojejo in pijeje, da je kaj. Pa Peter in Tinče se že hočeta odpraviti, ker pravita, da nimata denarja več.

Ga imam pa jaz, se zadere Gašper in zaškroboče z denarjem v žepu. „Le ostanta! Placov ga bom jaz nekaj. Povsetov Jakec mi ne bo zamelo, ce mu glih danes ne prinesem vsega. Smolaka je se dost po hosti. Nablav ga bom spet in bo dobav. Plodav ga bom in Jakec bo jemov denal.“ Tako je kričal Gašpar. Nalezal se ga je že bil toliko, da ni več tako resno mislil na svoj dolg.

In res so ga vlekli in vlekli brez mere. Prišlo je še nekaj znancev in denar Gašparjev bil je — zapit. Gašpar je bil tako pijan, da je po vseh štirih lezel domov. Ongav blapec mi je pravil, da ni vedel

mi vas vprašamo z besedami Kristusovimi: kaj imamo mi z vami opraviti? Jeli „Štajerc“ kedaj našo katoliško vero zatajil? Jeli on obrede naše svete vere kedaj zasramoval ali duhovski stan napadal? Mi smo toraj pripravljeni vsakemu, kdor nam tak pregrešek dokazati zamore, onih 120 gld. plačati, katere je urednik „Slovenskega Gospodarja“ onokrat od „Štajerca“ zahteval. Mi smo celó marsikatero krivično napadanje od strani duhovnikov tiho prenesli, ker nismo hoteli kot dobri kristjani se z maziljenimi gospodi prepirati.

V uredništvu „Štajerca“ ležijo kupi dopisov od ljudi, kateri so bili psovani, ker so se na naš list naročili, katerih otroci so bili od katehetov preganjani in psovani, ker so njih stariši naročniki našega lista, in imamo sporočila o pridigah najdebelejšega kalibra, pri katerih se je naš list napadalo. Tudi sodna obravnava Muršec—Kalchberg prinesla je zanimiv odstavek o duhovniški svojevoljnosti. En kaplan dobi priložnost v poštne uradu pri Sv. Benediktu uradne dopise konfiscirati (zapleniti) in ne najde maločastno po pridigi iz prižnice vsem vrlim šolskim otrokom, kateri „Štajerca“ raztrgajo, zahvalo občine izreči.

To so oni brezvestni gojenci gospoda kaplana, kateri si pri poštne uradu pustijo časnike dati z namenom, iste vničiti. Gospod kaplan vzgojuje torej otroke k laži, k hinavščini in k hudobnemu poškodovanju tuje lastnine, in se jim iz prižnice zahvali za njihovo pobalinstvo. Gospod kaplan naj nas toži pri sodišču, ako on kako neresnico v naši trditvi najde.

Ni nam torej ostalo nobenega drugega pota na razpolago, kakor naše pritožbe očitno razglasiti. In sovražnikom „Štajerca“, bodosi oni mašniki ali posvetnjaki, povemo jim slovesno, da si mi razžaljenja od njih prepovemo. Kdor se bode pa podstopil zoper

ali pride medved ali clovek proti njemu, ko ga je po noči videl lezti domov.

„Moj dus, moj dus, ti stlela ti“, rentčil in klel je družega dne „Gašper dve“. Zdaj pa mam, zdaj „Dnalja nec, glava me boli in zejn sem, da bi gnojnico piv. Jojmenec, kaj bo le Povse leko? Molbit se danes al pa jutal plide in bo hotel denal meti. Vlag, kje ga naj vzamen.

Tako je premišljeval Gašpar, ko pride k njemu Zevnikov Tinče.

„Kaj pa se tako držiš, kakor da bi bil same stekle gliste jedel? Včeraj si bil pel in vriskal, da je bilo veselje, danes si pa tak kakor polit pes.“

„Ka b' na biv. Povse bo palso, jaz sem pa blez klajcalja. Ka pa naj naledim.“

„Ja, ja vruga, saj je res! Kaj si čisto vse zapil?“

„Vse, vse! To-le se mam nekaj clnih keblor, za tote se pov klobase ne dobim.“

„To je pa sitna. Kako bi le napravla, da bi denar dobil?“ Tako premišljujeta Tinče in „Gašpar dve.“ Kar nankrat pade Tinčetu nekaj pametnega v glavo.